

Γνωριμία με τα κάστρα των Μύλων

Πύργος Βασιλοπούλας*

Πρόκειται για μεμονωμένο μεσαιωνικό πύργο που βρίσκεται νότια του κάστρου των Μύλων και σε χαμηλότερο υψόμετρο από αυτό (70 μ.). Απλός στην κατασκευή του και με ορθογωνική κάτοψη μέγιστων εξωτερικών διαστάσεων 5,45 x 6,75 μ., διέθετε τέσσερα επίπεδα, με μέγιστο ύψος 9,20 μ. στην καλύτερα σωζόμενη εξωτερική ανατολική πλευρά. Τα δύο πρώτα επίπεδα, από τα οποία το κατώτατο σήμερα έχει επιχωματωθεί από τα υλικά που έχουν καταρρεύσει, δεν είχαν ανοίγματα για λόγους ασφαλείας και εξυπηρετούσαν δευτερεύουσες χρήσεις, όπως η αποθήκευση προϊόντων. Το τρίτο επίπεδο αποτελούσε το βασικό χώρο κατοίκησης, ενώ το τέταρτο ήταν το λεγόμενο δώμα, απ' όπου υπήρχε πρόσβαση στις επάλξεις. Η είσοδος διαμορφωνόταν στην ανατολική πλευρά, 5 μ. ψηλότερα από το φυσικό έδαφος, ενώ τόσο η πρόσβαση σε αυτήν όσο και η κατακόρυφη επικοινωνία μεταξύ των επιπέδων επιτυγχανόταν για λόγους ασφαλείας και άμυνας μέσω κινητών ξύλινων κλιμάκων, οι οποίες μπορούσαν να ανασυρθούν ώστε να αποκόψουν την πρόσβαση των επιτιθέμενων.

Για την ενίσχυση της αμυντικής ικανότητάς του ο πύργος διέθετε επάλξεις στις τέσσερις πλευρές καθώς και πολεμοθυρίδες και καταχύστρες για την προστασία των τυφλών σημείων και των ανοιγμάτων από τον εχθρό. Επίσης περιβαλλόταν από χαμηλό περίβολο διαστάσεων 20 x 60 μ., ο οποίος περιέκλειε δευτερεύοντα κτίσματα με βοηθητικές χρήσεις. Η πύλη του πιθανώς βρισκόταν στα βορειοδυτικά, απ' όπου ενδεχομένως μονοπάτι θα συνέδεε τον πύργο με το γειτονικό κάστρο των Μύλων.

Στον πύργο διακρίνονται τρεις κατασκευαστικές φάσεις. Η αρχική κατασκευή του ανάγεται στην περίοδο της Φραγκοκρατίας (μέσα 13^{ου} αι.). Σε χρήση ήταν μέχρι τα μέσα του 15^{ου} αι., όταν κατά τον Α΄ Βενετοτουρκικό πόλεμο (1463-1479) υφίσταται καταστροφές και περνά πλέον στην κατοχή των Οθωμανών από τους Βενετούς, στους οποίους τον είχε προηγουμένως πουλήσει η φράγκικη καταγωγής Marie d' Enghien, τελευταία κληρονόμος των κάστρων Άργους, Ναυπλίου και Κιβερίου (Μύλων). Από τη φάση αυτή διατηρείται η επιμελημένη κατασκευής νοτιοανατολική γωνία του.

Η δεύτερη φάση του πύργου ανάγεται στην Α΄ Οθωμανική περίοδο (1540-1686), κατά την οποία ανακατασκευάζεται με πρόχειρο τρόπο (π.χ. η δυτική όψη του), επιχωματώνεται και δεν επαναχρησιμοποιείται πλέον η κατώτερη στάθμη, ενώ κατασκευάζεται ο εξωτερικός περίβολος, ο οποίος πλέον φέρει τυφεκιοθυρίδες. Η τρίτη φάση ανάγεται στη Β΄ Οθωμανική περίοδο (1715-1821), κατά την οποία επικρατούν συνθήκες ασφαλείας, με αποτέλεσμα να διευρύνονται τα ανοίγματα, να προστίθενται ξύλινοι εξώστες στα ανοίγματα του τρίτου επιπέδου και να επιχρίεται η ανατολική όψη του. Την περίοδο αυτή αποτελούσε την οχυρή κατοικία κάποιου καρπωτή δημοσίων προσόδων που σχετιζόταν με τη λειτουργία των υδρόμυλων της περιοχής. Τον Ιούνιο του 1825 οχυρώθηκε σε αυτόν ο στρατηγός Μακρυγιάννης με τα παλικάρια του για να πολεμήσει τον Ιμπραήμ, που είχε στρατοπεδεύσει στο κάστρο των Μύλων, και να αναχαιτίσει την ορμή του στρατού των Αιγυπτίων.

Η ονομασία του οφείλεται σε προφορική παράδοση που τον ήθελε να κατοικείται από μία τόσο όμορφη (ή τόσο άσχημη) πριγκιποπούλα (Marie d' Enghien;), ώστε της είχαν κατασκευάσει μία υπόγεια δίοδο προς τη θάλασσα προκειμένου να μην τη βλέπουν να κάνει το μπάνιο της.

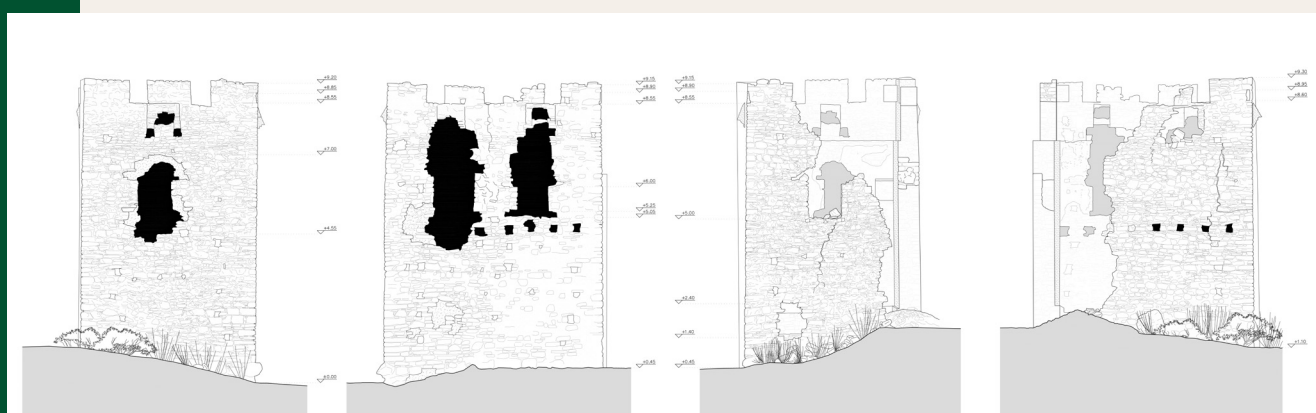
* Το κείμενο βασίζεται στα πορίσματα της έρευνας του αρχιτέκτονα μηχανικού του ΥΠΠΟ κ. Κων/νου Δημητρούλια, τα οποία ο ερευνητής παρουσίασε στην Γ΄ Διεθνή Επιστημονική Συνάντηση «Το Αρχαιολογικό Έργο στην Πελοπόννησο» (ΑΕΠΕΛ 3) τον Ιούνιο του 2021 και τα οποία με μεγάλη προθυμία έθεσε υπόψη του επιστημονικού προσωπικού του έργου «Ανάδειξη του αρχαιολογικού χώρου της Λέρνας».

1. Άποψη του Πύργου της Βασιλοπούλας και της γύρω περιοχής από βόρεια.
View of the tower and its surroundings from the north.

2. Άποψη του Πύργου της Βασιλοπούλας και του περιβόλου του από νότια.
View of the tower and its precinct from the south.

3. Σχεδιαστική αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης του Πύργου (σχέδιο Κ. Δημητρούλιας).
Plan of the existing situation of all four sides of the tower (plan by K. Dimitroulias).

Vasilopoula (Princess) Tower*

This medieval tower is located to the south of the Castle of Myloi at a lower elevation (70 m). A simple, rectangular structure, it has external dimensions of 5.45 x 6.75 m and survives to a maximum height of 9.20 m on the east side. In the interior, it was arranged on four levels. The first two floors, the lowest of which has been completely filled in by collapsed material, had no openings for security reasons and were used for secondary purposes such as storage. The main residential area was on the third floor, while the fourth was occupied by the roof terrace and the crenellations. The entrance was located on the east side, 5 m above ground level. Removable wooden stairs were used to reach the entrance and also to facilitate vertical circulation between levels in the interior, so that in times of danger they could be withdrawn and thus prevent attackers from gaining access to the tower.

To reinforce its defensibility, the tower had battlements on all four sides, as well as arrow loops and machicolations to protect blind spots and openings from the enemy. It was also surrounded by a low perimeter wall, measuring 20 x 60 m, which also enclosed auxiliary structures. The gate was most likely located on the northwest, probably meeting a path linking the tower with the neighboring Castle of Myloi.

Three construction phases can be discerned in the tower. The initial structure dates to the period of Frankish rule (mid 13th century), and remained in use until mid 15th century, when it was destroyed during the first Venetian-Turkish War (1463-1479). It passed into the hands of the Ottomans from the Venetians, to whom it had been previously sold by the Frankish princess Maria of Enghien, last heir to the castles of Argos, Nafplion and Kiveri (Myloi). From this phase is the carefully constructed southeast corner.

The second phase of the tower dates to the First Ottoman period (1540-1686), during which there was some haphazard reconstruction (for example, the west facade). The lowest level was filled in and abandoned, and an enclosure wall was constructed around the tower with rifle bays.

The third construction phase dates to the Second Ottoman period (1715-1821). As this was a time of relative security, the tower's openings were widened, wooden balconies were added to the openings of the third floor and the east facade was plastered. During this time, the tower served as the fortified residence of some beneficiary of public revenue, likely connected to the watermills operating in the area. During the War of Independence, in an effort to stem the onslaught of Egyptian forces, General Makrygiannis and his "lads" used the tower as their stronghold in June of 1825 in the battle against Ibrahim, who had camped in the Castle of Myloi.

The tower's name comes from an oral tradition according to which the tower was home to a princess (Maria of Enghien?) of such beauty (or ugliness) that a subterranean passageway to the sea had to be constructed so that she may bathe without anyone seeing her.

* The text is based on the findings of the research of the architect engineer of the Greek Ministry of Culture Mr. Konstantinos Dimitroulias, which the researcher presented at the Third International Scientific Meeting "The Archaeological Project in the Peloponnese" in June 2021 and which he willingly brought to the attention of the scientific staff of the project "Promotion of the archaeological site of Lerna".

Acquaintance with the castles of Myloi

www.argolisculture.gr